

Warszawa, 22 lipca 2024

FRDL/KRFS/01072024

Szanowny Pan
Minister Finansów
Andrzej Domański
Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze!

W odniesieniu do przedstawionego projektu nowej ustawy o dochodach jst pragniemy poprzeć zmiany idące w kierunku wzmocnienia dochodów samorządów poprzez bezpośrednie powiązanie dochodów jst z podatkami PIT i CIT bez uwzględnienia ulg w tym zakresie, a zatem partycypację w faktycznych dochodach wypracowanych przez mieszkańców oraz firmy funkcjonujące na ich obszarze.

Jednakże, musimy jako samorzady skupione w ramach Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej reprezentujące ponad 1000 skarbników w całym kraju, zwrócić uwagę na aspekty, które naszym zdaniem zostały pominięte w prezentowanym projekcie.

Dotyczy to przede wszystkim wag przypisanych poszczególnym szczeblom jst, które uważamy za zaniżone w stosunku do ubytków, jakie samorzady poniosły w wyniku zmian podatkowych w ramach Polskiego Ładu. Obawiamy się, że zaproponowane zmiany nie odbudują naszych nadwyżek operacyjnych w takim stopniu w jakim ponieśliśmy straty, ponieważ wzrost wydatków bieżących w ostatnich latach był nieproporcjonalny do realizowanych dochodów bieżących.

Nasze uwagi dotyczą metodologii wyliczenia potrzeb wydatkowych, która naszym zdaniem jest niewłaściwa:

1. Przy wyliczeniu wydatków bieżących netto z ogółu wydatków odejmuje się wydatki na finansowanie długu z tytułu odsetek, a to tylko dlatego, że są one powiązane z kredytami zaciągniętymi na potrzeby inwestycyjne. W ten sposób „karczemy” samorzady, które z racji obniżenia dochodów nie mogły w żaden sposób sfinansować z dochodów bieżących inwestycji, a nawet swojego udziału na dofinansowanie inwestycji, otrzymane czy to z Unii Europejskiej, czy też z Polskiego Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”, czy z RFRD i RFIL. Inflacja spowodowała, że kredyt stał się droższy i kwota odsetek od kredytów w samorządach wynosi od kilku do kilkunastu milionów złotych. Odjęcie tych środków od wydatków bieżących, które są częścią składową tych wydatków, znacznie zaniża potrzeby wydatkowe samorządu i uważamy, że jest to niesprawiedliwe. „Karczemy” samorzady za inflację i za przedsiębiorczość. I kolejna uwaga: a co, jeśli samorząd zaciągał kredyt na spłatę kredytów na tzw. rolowanie kredytu. O tym w ustawie nie ma mowy, a w sprawozdaniach budżetowych nie ma podziału, ile kredytu zaciągnięto na inwestycje a ile

na spłatę kredytu. Brak takiego podziału winien tym bardziej przemawiać za uwzględnieniem kosztów obsługi długu w wyliczeniu wydatków bieżących.

2. Postulujemy, aby podobnie jak wyżej z wydatków bieżących **nie odliczać środków z tytułu wypłat na system wyrównawczy**, tzw. „Janosikowe”, które też były wydatkiem bieżącym samorządu.
2. W **obszarze potrzeb wydatkowych powiatów nie uwzględniono determinanty potrzeb ochrony zdrowia**. Szpitale są finansowane nie tylko przez województwa, ale również i powiaty. Szpitale powiatowe czy to działające w formie SPZOZ czy w formie spółek prawa handlowego, rokrocznie wspierają niedofinansowany system zdrowia często spłacając długi szpitali czy też pokrywając ich straty. Takie dofinansowanie jest rzędu od kilku do kilkunasty milionów rocznie i taka determinanta powinna być koniecznie w powiatach uwzględniona.

Należy uzupełnić determinantę ochrony zdrowia w obszarze potrzeb wydatkowych powiatów podobnie jak występuje on w obszarze potrzeb wydatkowych województw.

4. **W obszarze determinanty w powiatach i gminach - transport i łączność** wnioskujemy, aby **uwzględniono wszystkie kilometry dróg a nie tylko drogi utwardzone**. Zwiększy to jst potrzeby wydatkowe i umożliwi wykonanie kolejnych dróg utwardzonych.
5. **W obszarze determinanty transport w miastach na prawach powiatu**: oparcie jej na długości dróg krajowych, powiatowych, gminnych oraz liczbie wozokilometrów wynikających z umów w zakresie transportu miejskiego.
6. **W obszarze: oświata** w miastach na prawach powiatu nie uwzględniono placówek ponadpodstawowych i zawodowych, które są przez nie finansowane.
7. **W obszarze pomoc społeczna** uwzględniono tylko miejsca w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej, podczas gdy uwzględniając realizowane zadania determinanta powinna uwzględniać liczbę środowisk pomocy społecznej, liczbę łóżek w szpitalach powiatowych oraz liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
8. **W obszarze gospodarka komunalna** determinanta dotyczy parków spacerowo-wypoczynkowych oraz zieleńców w gestii samorządów. W zakresie gospodarki komunalnej samorząd zajmuje się również gospodarowaniem zasobem lokalowym, co nie zostało uwzględnione w tym obszarze. Wyraźnie brakuje tutaj uwzględnienia zadań związanych z np. zapewnieniem lokalu socjalnego, co jest bardzo dużym problemem w szczególności w miastach na prawach powiatu. W żadnym z obszarów nie ujęto wydatków w zakresie sportu.

Ponadto, chcielibyśmy zwrócić uwagę na miasta na prawach powiatu, które pomimo swojego wyodrębnienia zostały potraktowane z pominięciem części zadań przez nie realizowanych. Miasta na prawach powiatu wykonują zadania zarówno gminy, jak i powiatu stąd postulat, aby procent udziału w PIT i CIT zawierał **sumę udziałów przypisanych dla gminy i dla powiatu, tzn odpowiednio 8,1% w PIT i 2,55% w CIT**. Najprostszym uzasadnieniem są ustawy o samorządzie gminnym i powiatowym, gdzie literalnie wymieniono zadania jednych i drugich, które miasta na prawach powiatu realizują w pełni.

Osobno pragniemy poruszyć kwestię finansowania zadań oświatowych. Co prawda, zadanie to jest zadaniem własnym samorządów, ale tylko pod względem źródeł finansowania, gdyż pozostałe ustawy regulujące ten obszar w żaden sposób nie dają władztwa samorządom nad stroną wydatkową. Jeżeli zostanie zachowane status quo, gdzie samorzady nie mają wpływu na np. sieć placówek lub podwyżki dla tej grupy społecznej to postulujemy, aby finansowanie wynagrodzeń nauczycieli i wszystkich konsekwencji z tego wynikających zostało zabezpieczone w pełni w budżecie państwa. Tym samym odgórne podnoszenie płac nie powinno rodzić skutków finansowych dla jst. Prezentowanym projektem ustawodawca stara się naprawić systemowo największe źródło dochodów własnych jst poprzez uniezależnienie go od decyzji rządzących, co jest jak najbardziej słuszne, ale jednocześnie nadal pozostawia część wydatkową, która w części wynagrodzeń w sferze oświaty zależy wyłącznie od decyzji rządzących.

Na koniec pragniemy przypomnieć, że niedopuszczalne zdaniem samorządów jest dalsze niedofinansowanie zadań zleconych, których realizacja leży po stronie budżetu państwa. I ze względu na taki podział kompetencji powinna być również w taki sposób finansowana. Niepokojące są wypowiedzi Ministerstwa Finansów jakoby zadania zlecone miały się stać zadaniami własnym. W takim przypadku nowa ustawa o dochodach jst zwiększająca udziały w PIT i CIT zatracą swój sens. Postulujemy, aby nie likwidować dotacji na zadania zlecone, a opracować dla wszystkich samorządów katalog zadań zleconych, dokonać ich wyceny i zgodnie z art. 51 projektowanej ustawy o dochodach jst oraz zgodnie z raportem pokontrolnym NIK dotyczącym dotowania przez Państwo zadań zleconych, w pełni je dotować.

Z poważaniem

Małgorzata Kern
Przewodnicząca Zarządu
Krajowej Rady Forów Skarbników

Do wiadomości:

1. Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych.
2. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu.
3. Unia Metropolii Polskich.
4. Związek Miast Polskich.
5. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.
6. Związek Powiatów Polskich.
7. Rada Krajowa Regionalnych Izb Obrachunkowych.
8. Pani poseł Monika Rosa.
9. Pani poseł Krystyna Skowrońska.
10. Pan poseł Łukasz Ściebiorowski.
11. Pan poseł Krzysztof Kwiatkowski.
12. Pani senator Gabriela Morawska-Stanecka.
13. Pan senator Zygmunt Frankiewicz.
14. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych.
15. Senacka Komisja Budżetu i Finansów Publicznych.